

A TANTÁRGY ADATLAPJA

Zeneelmélet - Szolfézs - Diktálás 2

Egyetemi tanév 2025-2026

1. A képzési program adatai

1.1. Felsőoktatási intézmény	Babeş-Bolyai Tudományegyetem
1.2. Kar	Református Tanárképző és Zeneművészeti Kar
1.3. Intézet	Református Tanárképző és Zeneművészeti Intézet
1.4. Szakterület	Zene
1.5. Képzési szint	Alapképzés
1.6. Tanulmányi program / Képesítés	Zeneművészet
1.7. Képzési forma	Nappali

2. A tantárgy adatai

2.1. A tantárgy neve		Zeneelmélet-Szolfézs-Diktálás 2 (Teoria muzicii - solfegiu - dictat 2)				A tantárgy kódja		TLM 3201			
2.2. Az előadásért felelős tanár neve			Dr. Péter Éva								
2.3. A szemináriumért felelős tanár neve			Dr. Csákány Csilla								
2.4. Tanulmányi év		1	2.5. Félév		2	2.6. Értékelés módja		V	2.7. Tantárgy típusa		DF

3. Teljes becsült idő (az oktatási tevékenység féléves óraszám)

3.1. Heti óraszám	2	melyből: 3.2 előadás	1	3.3 szeminárium/labor/projekt	1
3.4. Tantervben szereplő összóraszám	28	melyből: 3.5 előadás	14	3.6 szeminárium/labor	14
Az egyéni tanulmányi idő (ET) és az önképzési tevékenységekre (ÖT) szánt idő elosztása:					óra
A tankönyv, a jegyzet, a szakirodalom vagy saját jegyzetek tanulmányozása					22
Könyvtárban, elektronikus adatbázisokban vagy terepen való további tájékozódás					10
Szemináriumok / laborok, házi feladatok, portfóliók, referátumok, esszék kidolgozása					15
Egyéni készségfejlesztés (tutorálás)					20
Vizsgák					2
Más tevékenységek:					3
3.7. Egyéni tanulmányi idő (ET) és önképzési tevékenységekre (ÖT) szánt idő összóraszám					72
3.8. A félév összóraszám					100
3.9. Kreditszám					4

4. Előfeltételek (ha vannak)

4.1. Tantervi	-
4.2. Kompetenciabeli	Fejlett éneklési készség és hallás, tiszta vokális intonáció

5. Feltételek (ha vannak)

5.1. Az előadás lebonyolításának feltételei	Az előadóterem audiovizuális műszerekkel való felszereltsége
5.2. A szeminárium / labor lebonyolításának feltételei	Az előadóterem audiovizuális műszerekkel és zongorával való felszereltsége; szakkönyvtár megléte

6.1. Elsajátítandó jellemző kompetenciák¹

¹ Választhat kompetenciák vagy tanulási eredmények között, illetve választhatja mindkettőt is. Amennyiben csak az egyik lehetőséget választja, a másik lehetőséget el kell távolítani a táblázatból, és a kiválasztott lehetőség a 6. számot kapja.

Szakmai/kulcs-kompetenciák	- Helyes összefüggéseket teremt a zenei szöveg és a hangzás konfigurációja között (közepes nehézségi fokon), a megszerzett hallási, valamint zenei írás-olvasási készségek alapján (beleértve a belső hallást is). - Tanulmányozza a zenét és eredeti zenei műveket a zeneelmélet megismerése érdekében. - Kottát olvas. - Dalokat gyakorol: a dalszöveget, a dallamot és a ritmust. - Énekléssel hoz létre zenei hangokat, a hangmagasság és a ritmus pontos jelölésével. - Zenei kottákat tanulmányoz és különböző előadásmódokat dolgoz ki.
Transzverzális kompetenciák	- Hatékony munkatechnikákat alkalmaz multidiszciplináris csapatban, különböző hierarchikus szinteken. - Objektíven önértékeli szakmai továbbképzési szükségleteit a munkaerőpiaci beilleszkedés és alkalmazkodás érdekében. - Képes az önmenedzselésre és önreprezentációra. - Irányítja saját szakmai fejlődését. - Megküzd a lámpalázzal.

6.2. Tanulási eredmények

Ismeretek	A hallgató/végzett hallgató érvekre alapozva bemutatja és magyarázza a zenei notáció (a zeneírás és -olvasás) alapját képező elméleteket, fogalmakat és alapelveket.
Képességek	A hallgató/végzett hallgató – hallási képességeire, zenei memóriájára, valamint zeneírási és -olvasási készségeire támaszkodva – helyesen teremt meg az összefüggést a zenei szöveg és a hangzásbeli megvalósulás között, a szakterületnek megfelelő, változó jellegű és összetettségi szinten.
Felelősség és önállóság	A hallgató/végzett hallgató önállóan elemzi és értékeli a zenei szöveg és a hangzásbeli kifejezés összhangját, a szakterületnek megfelelő, reprezentatív repertoár- és stílusbeli sokféleség keretében.

7. A tantárgy célkitűzései (az elsajátítandó jellemző kompetenciák alapján)

7.1 A tantárgy általános célkitűzése	A tantárgy célja a zenei készségek (írás, olvasás, zenei gondolkodás) kialakítása és fejlesztése, amelynek elméleti alapjait a zeneelmélet, a gyakorlati alkalmazást a szolfézs, és zenediktálás biztosítja. Ez az összetett tevékenység bármilyen zenei tevékenység alapjául szolgál. Hozzásegíti az egyetemi hallgatókat, hogy a zenét, mint érthető szöveget fogják fel.
7.2 A tantárgy sajátos célkitűzései	A diák értse meg és tudja alkalmazni a zeneelméleti fogalmakat, legyen képes hallás után írásban rögzíteni egyszerű zeneműrészleteket; legyen képes szolmizálni különböző nehézségű zeneműrészleteket; legyen képes elemezni a zeneirodalomból vett példákat az elsajátított zeneelméleti ismeretek alapján.

8. A tantárgy tartalma

8.1 Előadás	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
1. Rendhagyó értékelosztás: páratlan értékek páros osztása. Páros lüktetés páratlan ütemben.	-párbeszéd -analízis -szemléltetés	Fogalmak: duola, kvartola, hemiola, proporcio.

	-közlés -modellálás	Bibliográfia: Kesztlér: 50-51. Péter: 29, Giuleanu: 141-142
2. Modális hangrendszerek: Oligochord hangkészletek és fejlődésük. Tetraton és pentaton hangrendszer (kvintsorból levezetve).	-felfedeztetés -analízis -szemléltetés -közlés	Fogalmak: kvintsor; ton és chord. Bibliográfia: Kesztlér: 146, 150. Péter: 58-60; Giuleanu: 241-245.
3. Diatónia: tetra-, penta- és hexachordok.	-párbeszéd -felfedeztetés -szemléltetés -közlés -modellálás	Fogalmak: Tetra-, penta- és hexachordok. Bibliográfia: Kesztlér: 151-155. Péter: 58-60; Giuleanu: 246-250.
4. Móduszok: történeti kialakulásuk, elméleti tárgyalásuk; szerepük az egyházi és népi zenei gyakorlatban.	-felfedeztetés -analízis -szemléltetés -közlés	Fogalmak: Móduszok Bibliográfia: Kesztlér: 156-159. Péter: 58-70; Giuleanu: 277-350.
5. A móduszok kvintsora és kvintrokonsága. Tetrakordikus rokonság, az alapra épített hangközök szerinti rokonság. Autentikus és plagális móduszok.	-párbeszéd -analízis -szemléltetés -közlés -modellálás	Fogalmak: líd, jón, mixolíd, dór, eol, fríg, lokriszi; ambitus, repercussio, finális. Bibliográfia: Péter: 58-70; Giuleanu: 302-304.
6. Ütemváltozás, szabályosan váltakozó ütemek.	-felfedeztetés -analízis -szemléltetés -közlés	Fogalmak: váltakozó ütemek Bibliográfia: Kesztlér: 85-99. Péter: 41-42; Giuleanu: 716-724.
7. Módosító jelek: kereszt, bé, feloldójel. Diatonikus és kromatikus félhanglépés.	-párbeszéd -analízis -szemléltetés -közlés -modellálás	Fogalmak: diez, bemol, becar Bibliográfia: Kesztlér: 53-61. Péter: 48-51; Giuleanu: 135-139.
8. A hangközök szűkítése és bővítése (módosítójelekkel). A szűkített és bővített hangközök enharmonikus megfelelői.	-párbeszéd -felfedeztetés -analízis -szemléltetés -közlés	Fogalmak: a hangközök megnevezése. Bibliográfia: Kesztlér: 177-181. Péter: 52-54; Giuleanu: 199-202.
9. A tonalitás. A hangfokok funkciói: fő és mellékfokok.	-felfedeztetés -analízis -szemléltetés -közlés	Fogalmak: tonika, domináns, szubdomináns, mediánsok, vezérhang. Bibliográfia: Frank Oszkár, 26-33. Péter: 74-75; Giuleanu: 404-416
10. Előjegyzés. A kvintkör és a tonalítások rokonsága; a kvintrokon tonalítások közös tetrakordja.	-párbeszéd -analízis -szemléltetés -közlés -modellálás	Fogalmak: tonalítások rokonsága Bibliográfia: Kesztlér: 116-122. Péter: 74-79; Giuleanu: 451-458.
11. Dúr és párhuzamos moll hangnemek (három kereszt és három bé előjegyzésig).	-felfedeztetés -analízis -szemléltetés -közlés	Fogalmak: párhuzamos hangnemek Bibliográfia: Kesztlér: 122-130. Péter: 74-80; Giuleanu: 448-451.
12. A moll hangnemek három változata: természetes, harmonikus és melodikus. A három változat egyes fokaira épített hangközök.	-párbeszéd -analízis -közlés -modellálás	Fogalmak: természetes, harmonikus és melodikus Bibliográfia: Kesztlér: 131-145. Péter: 74-79; Giuleanu: 425-427.

13. A hármashangzatok felépítése és fajtái. A dúr és moll tonalítások fokain előforduló hármashangzatok.	-párbeszéd -szemléltetés -közlés -modellálás	Fogalmak: akkord, alap, terc, kvint. Bibliográfia: Kesztlér: 245-251. Bárdos: Hangzatgyakorló 4–20. Péter: 80-83; Giuleanu: 427-431.
14. A hármashangzatok megfordításai: szekstakkord, kvartszekstakkord; számjelzésük.	-felfedeztetés -analízis -szemléltetés -közlés	Fogalmak: szekstakkord, kvartszekstakkord. Bibliográfia: Kesztlér: 251-255. Bárdos: Hangzatgyakorló 20–31. Péter: 80-83; Giuleanu: 427-428.
Könyvészet Avasi Béla: <i>Zeneelmélet</i>. I-II. kötet. Tankönyvkiadó, Budapest, 1987 Bárdos Lajos, <i>Harminc írás</i>, Zeneműkiadó, Budapest, 1969. Bárdos Lajos: <i>Tíz újabb írás</i> (1969-1974). Zeneműkiadó, Budapest, 1974. Berger, W.G.: <i>Dimensiuni modale</i>. Editura Muzicală, București, 1979 Diaconu, Adrian: <i>Teorie superioară a muzicii</i>. Conservatorul "George Enescu", Iași, 1978. Dobszay László, <i>Énekgyakorlatok, 24 solfeggio</i>, EMB 2004. Frank Oszkár: <i>Alapfokú zeneelmélet</i>. Music Trade, Budapest, 1995. Giuleanu, Victor: <i>Tratat de teoria muzicii</i>. Editura Muzicală, București, 1986 Kesztlér Lőrinc, <i>Zenei alapismeretek</i>. Zeneműkiadó, Budapest, 2000. Péter Éva, <i>Zeneelmélet</i>, Presa Universitară Clujeană Kiadó, Kolozsvár, 2017. Péter Éva, <i>Solfézs példatár</i>, Napoca Star Kiadó, Kolozsvár, 2009. Péter Éva: <i>Zenei készségfejlesztő gyakorlatok</i>. Editura RISOPRINT, Cluj-Napoca, 2023 Péter, Éva. <i>György Maróthi's writings in the field of music theory</i>. In: Studia Universitatis Babeș-Bolyai Musica, LX, 2, 2015, pp. 15–24. Răpă, Constantin: <i>Teoria superioară a muzicii</i>. Vol.I. Sisteme Tonale; Vol.II. Ritmul. Ed. Media Muzica, Cluj, 2001-2002. Salzman, Eric: <i>A 20. század zenéje</i>. Zeneműkiadó, Budapest, 1980. Strayer Hope R. <i>From Neumes to Notes: The Evolution of Music Notation</i>, Musical offerings, Vol. 4, 2013. Timaru, Valentin: <i>Dicționar noțional și terminologic</i>. Editura Universității din Oradea, 2002.		
8.2 Szeminárium / Labor	Didaktikai módszerek	Megjegyzések

1. Páratlan értékek páros osztása.	-gyakorlás -szemléltetés -analízis	Kulcsfogalmak: Duola, quartola, hemiola. Bibliográfia: Dragomirov P. Olvasógyakorlatok, Moszkva 1967, 17–19. Rîpă C. – Nedelcuț N. Solfegii pentru toți Vol I. Editura MediaMuzica, Cluj 2002, 53–65.
2. Oligochord hangkészletek.	-gyakorlás -szemléltetés -analízis	Kulcsfogalmak: Ton és chord. Bibliográfia: Dragomirov P. Olvasógyakorlatok, Moszkva 1967, 19–20, 22–23. Rîpă C. – Nedelcuț N. Solfegii pentru toți Vol I. Editura MediaMuzica, Cluj 2002, 66–73.
3. Tetra- penta- hexachordok.	-gyakorlás -szemléltetés -analízis	Kulcsfogalmak: Tetra- penta- hexachord. Bibliográfia: Kodály Zoltán, Bicinia hungarica, Editio Musica Budapest, 1994, 6–8. Dragomirov P. Olvasógyakorlatok, Moszkva 1967, 20–22. Rîpă C. – Nedelcuț N. Solfegii pentru toți Vol I. Editura MediaMuzica, Cluj 2002, 74–79, 85–89. Magyar Református Énekeskönyv, 74 Zsoltár.
4. Móduszok.	-gyakorlás -szemléltetés -analízis	Kulcsfogalmak: Móduszok. Bibliográfia: Magyar Református Énekeskönyv, 9, 12, 16, 17, 20, 24, 26, 30, 31, 34. Kodály Zoltán, Bicinia hungarica, Editio Musica Budapest, 1994, 9–11
5. Móduszok begyakorlása.	-gyakorlás -szemléltetés -analízis	Kulcsfogalmak: Líd, jón, mixolid, dór eol, fríg, lokriszi, ambitusz, finális. Bibliográfia: Magyar Református Énekeskönyv, 39, 44, 50, 51, 55, 58, 63, 69, 70, 71. Kodály Zoltán, Bicinia hungarica, Editio Musica Budapest, 1994, 12–14
6. Ütemváltozás, váltakozó ütemek.	-gyakorlás -szemléltetés -analízis	Kulcsfogalmak: Ütemváltozás, váltakozó ütemek. Bibliográfia: Kodály Zoltán, Bicinia hungarica, Editio Musica Budapest, 1994, 15–16
7. Módosító jelek.	-gyakorlás -szemléltetés -analízis	Kulcsfogalmak: Alkalmi módosítás, előjegyzés, figyelmeztető módosítójel. Bibliográfia: Dragomirov P. Olvasógyakorlatok, Moszkva 1967, 24–26. Rîpă C. – Nedelcuț N. Solfegii pentru toți Vol I. Editura MediaMuzica, Cluj 2002, 90–98.
8. Szűkített és bővített hangközök képzése módosítójelekkel.	-gyakorlás -szemléltetés -analízis	Kulcsfogalmak: Bővítés, szűkítés, enharmónia. Bibliográfia: Dragomirov P. Olvasógyakorlatok, Moszkva 1967, 27–29, 40. Rîpă C. – Nedelcuț N. Solfegii pentru toți Vol I. Editura MediaMuzica, Cluj 2002, 99–108.
9. Fő és mellékfokok funkciója.	-gyakorlás -szemléltetés -analízis	Kulcsfogalmak: Tonális vonzódás. Bibliográfia: Dragomirov P. Olvasógyakorlatok, Moszkva 1967, 38–39. Rîpă C. – Nedelcuț N. Solfegii pentru toți Vol I. Editura MediaMuzica, Cluj 2002, 109–118.

10. Hangsorok, hangnemek	-gyakorlás -szemléltetés -analízis	Kulcsfogalmak: Quintkör. Bibliográfia: Dragomirov P. Olvasógyakorlatok, Moszkva 1967, 41–42. Rîpă C. – Nedelcuț N. Solfegii pentru toți Vol I. Editura MediaMuzica, Cluj 2002, 119–129.
11. Dúr és moll hangnemek	-gyakorlás -szemléltetés -analízis	Kulcsfogalmak: Párhuzamos hangnemek. Bibliográfia: Dragomirov P. Olvasógyakorlatok, Moszkva 1967, 30–32. Rîpă C. – Nedelcuț N. Solfegii pentru toți Vol I. Editura MediaMuzica, Cluj 2002, 130–139.
12. Természetes, összhangzatos és dallamos moll.	-gyakorlás -szemléltetés -analízis	Kulcsfogalmak: Felemelt VI és VII fok, verzérhang. Bibliográfia: Dragomirov P. Olvasógyakorlatok, Moszkva 1967, 43 és 45. Rîpă C. – Nedelcuț N. Solfegii pentru toți Vol I. Editura MediaMuzica, Cluj 2002, 140–146.
13. Hármashangzatok.	-gyakorlás -szemléltetés -analízis	Kulcsfogalmak: Dúr, moll, szűkített, bővített hármashangzatok. Bibliográfia: Kodály Zoltán, Bicinia hungarica, Editio Musica Budapest, 1994, 17, 19. Rîpă C. – Nedelcuț N. Solfegii pentru toți Vol I. Editura MediaMuzica, Cluj 2002, 147–161.
14. Hármashangzatok megfordítása.	-gyakorlás -szemléltetés -analízis	Kulcsfogalmak: Sextakkord, quart-sext akkord. Bibliográfia: Kodály Zoltán, Bicinia hungarica, Editio Musica Budapest, 1994, 24–25. Rîpă C. – Nedelcuț N. Solfegii pentru toți Vol I. Editura MediaMuzica, Cluj 2002, 162–176.
Könyvészet Bárdos Lajos: <i>Hangzatgyakorló</i>, Zeneműkiadó, Budapest, 2001 Dobszay László, <i>Énekgyakorlatok, 24 solfeggio</i>, EMB 2004. Dragomirov P. <i>Olvasógyakorlatok</i>, Moszkva, 1967 Forrai Miklós, <i>Ezer év kórusa</i>, EMB 1977. Kodály Zoltán, <i>333 olvasógyakorlat</i>, Editio Musica Budapest, 1995. Kodály Zoltán, <i>Bicinia hungarica</i>, Editio Musica Budapest, 1994. Nelida Nedelcuț, <i>Culegere de solfegii (extras din Metronom)</i>, Academia de Muzică Cluj, 1994 Péter Éva, <i>Szolfézs példatár</i>, Napoca Star Kiadó, Kolozsvár, 2009. Rîpă C. – Nedelcuț N. <i>Solfegii pentru toți Vol I</i>. Editura MediaMuzica, Cluj 2002 Rîpă Constantin – Silaghi Iuliu, <i>Culegere de melodii pentru solfegiere</i>, Academia de muzică Cluj, 1997, Silaghi Iuliu, <i>Antologie de melodii pentru solfegiere, Vol I-II</i>, Academia de muzică Cluj, 1997.		

9. Az episztemikus közösségek képviselői, a szakmai egyesületek és a szakterület reprezentatív munkáltatói elvárásainak összhangba hozása a tantárgy tartalmával.

Megfelelő szakmai képzés a zeneelmélet, zenei írás és olvasás területén.

10. Értékelés

Tevékenység típusa	10.1 Értékelési kritériumok	10.2 Értékelési módszerek	10.3 Aránya a végső jegyben
10.4 Előadás	A zeneelmélethez tartozó kérdések, fogalmak ismerete és gyakorlati alkalmazása	Ellenőrzés írásbeli teszt által	33%
10.5 Szeminárium / Labor	Egyszólamú zenediktálás hallás utáni rögzítése	A zenei hallás fejlődésének ellenőrzése zenediktálás által.	33%
	-Szolfézs darabok eléneklése (tanult anyag és prima vista) -népdalok, zenemű részletek emlékezetből történő eléneklése.	A kottaolvasási készség fejlődésének ellenőrzése a szolfézs gyakorlatok eléneklése által. Zenei memória fejlődésének ellenőrzése a memoriter darabok eléneklése által.	33%
10.6 A teljesítmény minimumkövetelményei			
Az 5-ös osztályzat eléréséhez a következők szükségesek: 10 kurzusokon és 10 szemináriumon való részvétel, 5-ös osztályzat megszerzése a félév során megvalósult részértékelésen, valamint 5-ös osztályzat megszerzése a zeneelmélet vizsgán (elméletből teszt, szolfézsából és diktálásból gyakorlati feladatok).			

11. SDG ikonok (Fenntartható fejlődési célok/ Sustainable Development Goals)²

	A fenntartható fejlődés általános ikonja						
							

Kitöltés időpontja:
2025. 09. 05.

Előadás felelőse:
Dr. Péter Éva

Szeminárium felelőse:
Dr. Csákány Csilla

Az intézeti jóváhagyás dátuma:
...

Intézetigazgató:

.....

² Csak azokat az ikonokat tartsa meg, amelyek az SDG-ikonoknak az egyetemi folyamatban történő alkalmazására vonatkozó eljárás szerint illeszkednek az adott tantárgyhoz, és törölje a többit, beleértve a fenntartható fejlődés általános ikonját is – amennyiben nem alkalmazható. Ha egyik ikon sem illik a tantárgyra, törölje az összeset, és írja rá, hogy „Nem alkalmazható”.